

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **K. A.**, zastoupený Mgr. Vratislavem Tauberem, advokátem se sídlem náměstí 28. října 9, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 12. 2013, č. j. 22 Az 18/2013 - 33,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 12. 2013, č. j. 22 Az 18/2013 - 33, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 10. 7. 2013, č. j. OAM-173/ZA-ZA13-ZA04-2013, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 8228 Kč do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Vratislava Taubera, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 7. 2013, č. j. OAM-173/ZA-ZA13-ZA04-2013, byla žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 12. 2013, č. j. 22 Az 18/2013 - 33, zamítl.

Dle názoru krajského soudu rozhodnutí žalovaného netrpělo vytýkanými nedostatky. Krajský soud konstatoval, že v odůvodnění tohoto rozhodnutí jsou jasné uvedeny důkazy, z nichž žalovaný čerpal svá skutková zjištění, tato skutková zjištění jsou přehledně a srozumitelně vyjádřena a vyplývají z provedených důkazů. S právním hodnocením věci, jak je provedl žalovaný, pak krajský soud souhlasil, a to s tím, že problémy, jimž byl žalobce ve své vlasti vystaven, nedosahovaly takového charakteru, intenzity či opakovanosti, aby mohl v případě návratu do vlasti pociťovat „odůvodněný strach z pronásledování ze strany věřitele“, kterému není schopen splatit půjčenou finanční částku.

Krajský soud dále odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž vyplývá, že má-li žadatel o azyl v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není to bez dalšího důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, pokud problémy se soukromými osobami nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávané politické názory. Z judikatury Nejvyššího správního soudu, konkrétně z usnesení ze dne 27. 9. 2011, č. j. 8 Azs 12/2011 – 79, dostupného na www.nssoud.cz, dle krajského soudu také vyplývá, že ekonomické potíže v zemi původu a obavy z věřitelů související s neuhrazením dluhu, nejsou relevantními důvody z hlediska zákona o azylu. Taktéž z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 – 55, www.nssoud.cz, vyplývá, že skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby a má zde ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů.

Krajský soud také uvedl, že ve správním řízení neuváděl žalobce takové skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodu uplatňování politických práv a svobod, nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu.

Pokud jde o argumenty žalobce uvedené v žalobě, že byly dále porušeny § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu, uvedl krajský soud, že z obsahu odůvodnění rozhodnutí dostatečně přesvědčivým způsobem vyplývá, jak žalovaný věc z hlediska citovaných ustanovení posuzoval. Krajský soud dodal, že se žalovaný zabýval věcí náležitě z hlediska všech ze zákona v úvahu přicházejících důvodů „pro udělení azylu“ a také správně dovodil, že důvody tvrzené žalobcem nelze podřadit pod žádné ustanovení zákona o azylu. Žalovaný dle krajského soudu správně poukázal na to, že ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí žalovaného, vyplývá, že politický systém v Indické republice dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů. Žalobce se však o to ani nepokusil a pouze uvedl, že mu nikdo nemůže pomoci, protože si půjčil peníze a ty musí také vrátit, a že se přestěhovat na jiné místo ve vlasti nechce, neboť by ho lichvář i tak mohl najít. Krajský soud v tomto směru přisvědčil žalovanému, že se jedná jen o žalobcovu ničím nepodloženou hypotézu. Pokud tvrdí, že chce v Indii žít se svou rodinou, nelze přehlédnout, že od roku 2008 se nachází téměř nepřetržitě v České republice a do Indie se vrací jen na návštěvy.

pokračování

Krajský soud tak uzavřel, že bylo dostatečně prokázáno, že žalobcem tvrzené skutečnosti nejsou relevantní z hlediska § 12 ani § 14a zákona o azylu. Žalovaný náležitě posoudil skutkový stav věci, neshledal však důvodnost aplikace jiného ustanovení než § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu.

Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, kterou opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že se ve správním řízení domáhal udělení mezinárodní ochrany, a to formou doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) a d) zákona o azylu. Žalovaný se však jeho konkrétní situaci nezabýval a pouze v rozhodnutí vyjmenoval všechny ostatní důvody, pro které mezinárodní ochranu nelze udělit. Stěžovatelovu obavu ze smrti označuje žalovaný jako obavu z jednání věřitele, aniž by posoudil vážnost těchto obav; stěžovateli přitom jde o holý život. Stěžovatel má z návratu do vlasti důvodnou obavu s ohledem na krutost, kterou je věřitel známý. Žádost o mezinárodní ochranu se stěžovatel nechce zbavit věřitele ani své odpovědnosti a tato žádost není motivována ekonomickou situací. Stěžovatel je schopen a ochoten svůj závazek uhradit, ovšem ne nyní, kdy by byl s ohledem na udělený výjezdni příkaz nucen vycestovat do Indie. Tuto konkrétní obavu žalovaný označuje jako obavy z jednání věřitele a konstatuje, že stěžovatel má možnost obrátit se na příslušné orgány ve své vlasti nebo má možnost vnitřního přesídlení. Stěžovatel přitom byl připraven v řízení prokázat, že jeho obavy jsou reálné a že konkrétní osoba již v minulosti obdobným způsobem jednala. Obava stěžovatele tedy pramení ze zcela jiných příčin, než které označil v rozhodnutí žalovaný; obavy z návratu do vlasti vůbec nesouvisí s tím, zda žádal o azyl či nikoliv. Žalovaný tak konkrétní důvody stěžovatele označil zcela jinak a dospěl tudíž k nerelevantním závěrům. Pokud takto postupoval a nezabýval se konkrétními důvody žádosti, bylo logické, že po stěžovateli nepožadoval ani doplnění skutkových tvrzení, aby tak mohl rozhodnout v souladu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“).

V případě vycestování stěžovatele hrozí i porušení mezinárodních závazků České republiky. V tomto ohledu stěžovatel odkazuje na čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, v němž je zakotveno právo na respektování soukromého a rodinného života. Podle čl. 8 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nemůže stát do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti, a to v zájmu „mezinárodní bezpečnosti“ (správně má být „národní bezpečnosti“ – pozn. NSS), veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod druhých. V případě stěžovatele zjevně není dle jeho názoru dána žádná aktuální hrozba narušení „mezinárodní“ ani veřejné bezpečnosti a ani další relevantní okolnosti, a proto není možné zasáhnout do jeho práv obsažených v předmětné mezinárodní smlouvě. Stěžovatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že v České republice žije se svou přítelkyní. Touto skutečností se však žalovaný vůbec nezabýval. Stěžovatel tím, že je mu udělen výjezdni příkaz k vycestování z území, musí zpřetrhat rodinné vazby, když přítelkyni nemůže vystavit vycestováním do Indie stejnému nebezpečí, jaké hrozí v zemi původu jemu.

Navzdory uvedeným skutečnostem krajský soud dle stěžovatele věc hodnotil stejně jako žalovaný. Důvody žádosti považoval za ekonomické a nezabýval se jejími skutečnými důvody s ohledem na možnou aplikaci § 14a odst. 1 a 2 písm. b) a d) zákona o azylu.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí. Žalovaný je toho názoru, že vyšel z řádně zjištěného stavu věci. Bylo tak zjištěno, že jediným důvodem, pro který stěžovatel odmítá nynější návrat do své vlasti, je obava z možného jednání věřitele poté, co stěžovatel v důsledku ztráty pobytového oprávnění na území České republiky není schopen dále splácet půjčenou peněžní částku. Je zřejmé, že stěžovatel nepodal žádost o mezinárodní ochranu z žádného důvodu dle § 12 zákona o azylu. Co se týká doplňkové ochrany, o kterou stěžovatel žádal, byla věc dle žalovaného posouzena též dostatečně, neboť z informací o zemi původu vyplývá, že stěžovatel má možnost se ve své vlasti obrátit na příslušné orgány, popř. využít možnost vnitřního přesídlení. Nad rámec věci pak žalovaný ve svém rozhodnutí uvedl, že v případě návratu do vlasti stěžovateli nehrozí nebezpečí žádné újmy kvůli tomu, že v zahraničí požádal o mezinárodní ochranu.

Co se týká tvrzených rodinných vazeb stěžovatele, uvedl žalovaný, že ve správním řízení stěžovatel vztah s přítelkyní neoznačil za důvod, pro který o mezinárodní ochranu žádá, a neuvedl, že jejich vztah je důvodem, pro který chce v České republice zůstat. Naopak – z jeho výpovědi jasně vyplývá, že si zde chce pouze vydělat peníze na splacení dluhu a poté se vrátit zpět do Indie. Žalovaný též poukazuje na to, že otázku narušení soukromého života v souvislosti s případným vycestováním stěžovatel nenamítl ani v žalobě.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístež změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

pokračování

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele*.

Stěžovatel v tomto případě namítá taková zásadní pochybení krajského soudu (zejména ve vztahu k nesprávnému posouzení skutečných důvodů podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany a důvodnosti obav z návratu do vlasti), která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná. O zásadní právní pochybení se přitom v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

S ohledem na okolnosti posuzovaného případu vychází Nejvyšší správní soud z toho, že stěžovatel žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany podal z toho důvodu, že mu ve vlasti, dle jeho slov, hrozilo nebezpečí fyzické likvidace ze strany lichváře, který mu půjčil peníze na léčbu otce. Jednalo se tedy o tvrzené nebezpečí vážné újmy ze strany nestátního původce, tj. subjektu z okruhu soukromých osob. Stěžovatel přitom ve správním řízení uváděl, že doplňkovou ochranu potřebuje na dobu dvou až tří let, během které by vydělal dostatek peněz na úhradu dluhu.

K otázce nestátních původců hrozící vážné újmy ve vztahu k poskytnutí doplňkové ochrany se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně vyjádřil. Lze odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012 – 23, dostupné na www.nssoud.cz, v němž zdejší soud uvedl, že „pro udělení doplňkové ochrany je třeba splnit kumulativně veškeré zákonem stanovené podmínky. Žadatel (1) se musí nacházet mimo zemi svého původu, (2) musí mít důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí (reálná hrozba) (3) vážné újmy, (4) nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu a (5) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule podle § 15a zákona o azylu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, www.nssoud.cz).

Původci, z jejichž strany osobě žádající o mezinárodní ochranu hrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, mohou být obdobně jako u pronásledování také nestátní subjekty z okruhu soukromých osob (viz § 2 odst. 9 zákona o azylu, v relevantním znění - srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, www.nssoud.cz, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publikovaný pod č. 1749/2009 Sb. NSS). Hrozba vážné újmy tedy může být důvodem pro udělení doplňkové ochrany i v případech, kdy jejím původcem je soukromá osoba, pokud lze podle § 2 odst. 9 zákona o azylu, „prokázat, že stát, strana nebo organizace,

včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu“.

Z judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se otázky původců vážné újmy (resp. pronásledování) a k otázce dostupnosti ochrany v zemi původu vyplývá, že, jde-li o původce brozící vážné újmy nebo pronásledování z okruhu soukromých osob, musí se postižená osoba v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. Mezinárodní ochranu je nutno žadateli při splnění dalších zákonných podmínek udělit, pokud stát (strana nebo organizace, která ovládá stát) není schopen nebo ochoten poskytnout ochranu před vážnou újmu nebo pronásledováním ze strany soukromých osob, tzn. neučiní přiměřené kroky k zabránění vážné újmy nebo pronásledování (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, www.nssoud.cz, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2009, č. j. 5 Azs 44/2009 - 73, www.nssoud.cz).“ (zvýraznění doplněno)

Z vyjádření stěžovatele učiněných v průběhu správního řízení vyplývá, že se na žádné vnitrostátní orgány dosud neobrátil, neboť mu dle jeho přesvědčení žádný z nich nemůže pomoci - policie by ho jen vyslechla, ale proti danému člověku by nic nepodnikla (viz protokol o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 27. 6. 2013). Stěžovatel tedy tvrdí právě to, že v jeho případě nejsou orgány v zemi původu zjevně schopny nebo ochotny poskytnout ochranu před předmětnou vážnou újmu, toto jeho tvrzení ovšem v zásadě koresponduje s dosud jediným podkladem obsahujícím relevantní informace o zemi původu (Indické republice), který v daném směru opatřil žalovaný a z něhož také vycházel, konkrétně se Zprávou o zemi Ministerstva vnitra Velké Británie ze dne 30. 3. 2012 (dále jen „Zpráva“). Tato Zpráva v bodě 9.06 odkazuje na zprávu Human Rights Watch (HRW) nazvanou *Rozvrácený systém: dysfunkce, zneužívání práv a pravomocí a beztrestnost indické policie*; zpráva HRW přitom vznikla na základě průzkumu provedeného mj. ve státě Uttarpraděš, odkud pochází i stěžovatel. Ve Zprávě je i dále odkazováno na předmětný materiál HRW, přičemž je poukázáno na to, že policie je zcela nedostatečně materiálně i personálně vybavena (bod 9.06 a 9.07 Zprávy), přičemž do její práce je často zasahováno místními politickými osobnostmi, které se někdy snaží chránit známé zločince, popř. že policisté „často odmítají zaevidovat trestní stížnost s cílem snížit počet svých případů“ (bod 9.06 Zprávy). V policii je dále rozbujelá korupce (bod 9.09 Zprávy s odkazem na zprávu o dodržování lidských práv za rok 2010 Ministerstva zahraničí USA), policie „je zneužívána politiky pro podjaté účely“ a zároveň „zaujímá rovněž pozici těch, kteří jsou v dané době u moci v neprospěch (...) celkově oslabených osob“ (bod 9.10 Zprávy s odkazem na zprávu Human Rights Law Network). Ani z dalších pasáží Zprávy nevyplývají skutečnosti, které by mohly nasvědčovat lakonickému konstatování žalovaného, dle něhož „[v] případě jakýchkoli potíží ze strany soukromých osob má žadatel možnost obrátit se na příslušné orgány své vlasti – viz Zpráva o zemi Ministerstva vnitra Velké Británie z 30. března 2012“.

Z výše uvedeného tak dle názoru Nejvyššího správního soudu vyplývá, že naopak tvrzení žalovaného (resp. skutková podstata, z níž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel) nemá oporu ve spise, resp. je se spisem dokonce v rozporu. Krajský soud následně závěry

pokračování

žalovaného ve svém rozsudku pouze zopakoval. Dle zdejšího soudu je tak v tomto směru naplněn kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Tvrzení stěžovatele jsou tedy relevantní z hlediska možného udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. K tomu je třeba ve vztahu k rozsudku krajského soudu doplnit, že krajský soud směřuje problematiku azylu dle § 12 zákona o azylu a doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu (do určité míry s tímto směřováním započal ve svém rozhodnutí již žalovaný a krajský soud posléze tento přístup v podstatě převzal a rozšířil). Krajský soud tak činí i v důsledku toho, že odkazuje na starší judikaturu Nejvyššího správního soudu a dovozuje z ní především to, že má-li žadatel o azyl v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby (a to pro nesplacení dluhu, což krajský soud považuje za ekonomické problémy), není to bez dalšího důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů dle § 14 zákona o azylu. Tato zmíněná starší judikatura Nejvyššího správního soudu (např. rozsudky ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 – 51, či ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 – 65, oba dostupné na www.nssoud.cz), však pochází z doby, kdy institut doplňkové ochrany dosud nebyl v zákoně o azylu obsažen (a tehdejší institut překážek vycestování přitom nebyl plnohodnotnou formou mezinárodní ochrany); závěry těchto rozhodnutí proto není možné mechanicky převádět do současnosti bez zohlednění nyní platné a účinné právní úpravy. Stále tak platí, že obavy z věřitele sice zpravidla nejsou relevantní z hlediska udělení azylu dle § 12 zákona o azylu (nikoli však proto, že jde o soukromého původce tvrzeného příkoří, ale proto, že působení tohoto příkoří zpravidla nemá souvislost s důvody pronásledování, které jsou taxativně vymezeny v § 12 zákona o azylu a které tvoří jeden z nezbytných prvků definice uprchlíka), ale mohou mít, za splnění dalších podmínek (zejména: reálně hrozící příkoří dosahuje intenzity vážné újmy dle § 14a odst. 2 zákona o azylu a stát původu není schopen či ochoten poskytnout před tímto skutečným nebezpečím vážné újmy účinnou ochranu), význam z hlediska možného udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu.

Co se týká usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2011, č. j. 8 Azs 12/2011 - 79, na které krajský soud ve svém rozhodnutí rovněž odkazoval, zdejší soud v něm skutečně uvedl, že *„ekonomické potíže v zemi původu a obavy z věřitelů související s neuhrazením dluhu, nejsou relevantními důvody z hlediska zákona o azylu“*. Je ovšem nutné daný závěr pojímat v jeho kontextu, který krajský soud pominul. Citovaný závěr Nejvyšší správní soud vyslovil v návaznosti na svoji starší judikaturu z doby, kdy, jak již bylo zmíněno, zákon o azylu neupravoval institut doplňkové ochrany. Zároveň ovšem z usnesení zdejšího soudu ze dne 27. 9. 2011, č. j. 8 Azs 12/2011 – 79, jednoznačně plyne (v souladu s judikaturou citovanou výše), že pokud státní orgány země původu nejsou schopny či ochotny poskytnout před případnou hrozící vážnou újmu účinnou ochranu, může být toto *„negativní chování soukromých osob (věřitelů) přičteno státu“*.

Jak již bylo řečeno, z podkladů shromážděných během správního řízení nijak (natož přesvědčivě) neplyne, že by stěžovateli byly indické policejní či jiné orgány schopny poskytnout jakoukoli účinnou ochranu. Naopak stěžovatel od počátku řízení konzistentně tvrdí, že lichvář, který mu půjčil peníze na léčbu otce, je v dané oblasti známým člověkem, který již v minulosti některé dlužníky zabil, aby tak zastrašil ostatní „klienty“ a ti tak peníze vrátili včas. Zdejší soud už shora uvedl, že na tuto argumentaci žalovaný v podstatě

reagoval jen tak, že se stěžovatel měl s žádostí o pomoc obrátit na orgány v zemi původu, a nepřípadně přitom odkázal na Zprávu, z níž plynou ovšem zcela opačné závěry, než které žalovaný dovozuje; rozhodnutí žalovaného je tak v přímém rozporu se spisem.

K uvedenému Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že v řízeních ve věci mezinárodní ochrany hraje mimořádně důležitou roli právě věrohodná výpověď žadatele. Například již v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2002, sp. zn. 5 A 746/2000, se mimo jiné uvádí, že *„[p]ravdivost tvrzení žadatele a věrohodnost jeho osoby jsou základem, z něhož se v azylovém řízení nutně vychází“*; k významu věrohodné výpovědi žadatele lze komplexně odkázat kupř. také na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publikovaný pod č. 1749/2009 Sb. NSS. Lze rovněž přiměřeně odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, dostupný na www.nssoud.cz, v němž se uvádí, že *„... není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují“* (obdobný závěr samozřejmě nyní platí i v otázce prokázání skutečného nebezpečí vážné újmy pro žadatele o mezinárodní ochranu a do určité míry i v otázce prokázání zjevné nedostupnosti účinné ochrany ze strany státních orgánů před soukromým původcem vážné újmy v konkrétním případě). Taktéž lze připomenout, že řízení o mezinárodní ochraně je řízením specifickým tím, že je v něm často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007 - 64; ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89; a ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, všechny dostupné na www.nssoud.cz), že jde o prospektivní rozhodování (tj. posuzuje se důvodnost strachu z pronásledování či riziko vážné újmy v budoucnu), a tedy, že nesprávné rozhodnutí má pro stěžovatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifikům řízení o mezinárodní ochraně odpovídá i standard a rozložení důkazního břemene, jež jsou vychýleny ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu.

Bez dalšího pak neobstojí ani závěr žalovaného o možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele. Stěžovatel opět ve správním řízení konzistentně uváděl, že by se lichvář o jeho návratu do Indie mohl dozvědět na letišti a najít si jej; zároveň tato osoba má mít k dispozici několik lidí, kteří pro něj hlídají a případně hledají neplatíče. Na toto tvrzení žalovaný v rozhodnutí pouze zcela obecně a velmi kusým způsobem reagoval tak, že *„[v]zhledem k obrovské rozloze Indie je rovněž po žadateli oprávněné požadovat, že v případě obav z jednání soukromých osob v místě svého bydliště může k řešení této situace využít institut vnitřního přesídlení“*. I toto konstatování, které nemá bližší oporu ve spisech, krajský soud nekriticky převzal; žalovaný se přitom nijak nevěnoval otázce, zda i přes nepopíratelně značnou rozlohu Indie je využití vnitřního přesídlení v daném případě reálné, zda původce hrozby vážné újmy z řad soukromých osob nemůže získat informace o příletu stěžovatele do země, jeho dalším pobytu apod. Paušální závěr žalovaného je tedy v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, která se v dané souvislosti odvolává rovněž na čl. 8 kvalifikační směrnice (dříve 2004/83/ES, nyní 2011/95/EU) a dle níž je při posuzování možnosti vnitřní ochrany nezbytné zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení, přičemž je třeba se splněním podmínek vnitřní ochrany v každém jednotlivém případě zabývat zvláště pečlivě a

pokračování

detailně (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 – 93, publikovaný pod č. 1551/2008 Sb. NSS, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2012, č. j. 5 Azs 17/2011 – 95, oba dostupné na www.nssoud.cz); těmto požadavkům žalovaný v žádném případě nedostál.

Naopak jako nepřipadnou Nejvyšší správní soud hodnotí stížní námitku o porušení mezinárodních závazků České republiky vyplývajících z čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tedy respektování rodinného a soukromého života. Stěžovatel uvádí, že již ve správním řízení zmínil, že v České republice žije se svou přítelkyní, avšak touto skutečností se žalovaný vůbec nezabýval. K tomu zdejší soud uvádí, že v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany stěžovatel danou skutečnost nijak neakcentoval (naopak uváděl, že po splacení dluhu má zájem s rodinou žít v Indii) a nedával ji do souvislosti se svou žádostí o mezinárodní ochranu. Bylo tomu tak přesto, že ve správním řízení byl zastoupen advokátem, avšak prostor poskytnutý pro doplnění dokazování nebo rozšíření svých tvrzení v tomto ohledu nevyužil. V žalobě ke krajskému soudu pak stěžovatel tuto námitku nezmínil vůbec, je tedy nutné ji v první řadě považovat za nepřipustnou ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť nebyla řádně a včas uplatněna v řízení před krajským soudem.

Pokud stěžovatel vytýkal žalovanému, že se ve svém rozhodnutí zabýval zhodnocením dalších potenciálních důvodů pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany (např. posuzoval, zda stěžovateli nehrozí nebezpečí špatného zacházení ve vlasti kvůli tomu, že v zahraničí požádal o mezinárodní ochranu), nutno konstatovat, že takový postup žalovaného byl správný, byť vzhledem k výše uvedenému nedostačující. V daném ohledu zdejší soud odkazuje např. na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107, publikované pod č. 2289/2011 Sb. NSS, dle něhož *„[ž]ádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují. Zamítnout žádost podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, může správní orgán jen tehdy, nepřichází-li v úvahu žádná z takovýchto forem mezinárodní ochrany; tento závěr musí v rozhodnutí odůvodnit“*.

Lze tak uzavřít, že žádost stěžovatele nelze prima facie hodnotit z hlediska možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany jakožto žádost ve smyslu § 16 zákona o azylu zjevně nedůvodnou, v dalším řízení tedy bude na žalovaném, aby na základě dostatečně aktuálních a k danému případu zaměřených informací (ať již získaných z doplnění spisu o další věrohodné zprávy o zemi původu, z dodatečného pohovoru se stěžovatelem či případně z dalšího doplnění dokazování) přezkoumatelným způsobem a v souladu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu a s § 3 správního řádu znovu zhodnotil, zda je v daném případě skutečně možné po stěžovateli spravedlivě požadovat, aby účinnou ochranu před hrozící vážnou újmou (zabitím) ze strany věřitele nejprve hledal u policejních či jiných orgánů v zemi původu, a pokud nikoliv, zda má stěžovatel přesto reálnou možnost uniknout nebezpečí vážné újmy vnitřním přesídlením; konečný závěr, zda tyto možnosti stěžovatel skutečně má či nemá, přitom Nejvyšší správní soud tímto svým rozsudkem nijak nepředjímá.

Na základě uvedeného Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by krajský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu.

Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. V řízení před krajským soudem stěžovatel zástupce neměl a nárok na náhradu nákladů řízení neuplatnil; i vzhledem k osvobození stěžovatele od placení soudních poplatků tak stěžovateli žádnou náhradu nákladů řízení před krajským soudem nelze přiznat. V řízení o kasační stížnosti stěžovatele zastupoval advokát Mgr. Vratislav Tauber; stěžovateli tedy náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením. Zástupce stěžovatele k výzvě soudu odměnu za zastupování vyčíslil v přípisu ze dne 15. 5. 2014 a zároveň sdělil a doložil, že je plátcem DPH. Dané náklady tak spočívají v odměně advokáta za zastupování ve výši 2 x 3100 Kč za dva úkony právní služby, tj. převzetí a přípravu zastoupení v řízení před soudy a podání kasační stížnosti [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Dále soud zahrnul mezi náklady řízení paušální náhradu hotových výdajů advokáta ve výši 2 x 300 Kč za dva úkony právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a dále částku odpovídající DPH ve výši 21 % ve výši 1428 Kč. Celkem tedy přiznal Nejvyšší správní soud stěžovateli na náhradě nákladů řízení částku 8228 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 24. dubna 2015

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu